

Kulturvirksomhet – et samfunnsoppdrag 2022-2029

Kulturorganisasjoners samfunnsoppdrag kom inn i norsk vokabular etter millenniumskiftet og satte ord på et nytt tankesett i vår forståelse av samfunnet. Å ha et samfunnsoppdrag innebærer at kulturorganisasjoner ikke lenger har troverdighet i samfunnet ene og alene i kraft av seg selv, men gjennom måten de deltar i samfunnet på. Kulturorganisasjonene tjener rett og slett et høyere formål – særlig hvis de mottar offentlig støtte. Formålet er gitt av samfunnet da størstedelen av norsk kulturliv får sin økonomiske støtte fra fellesskapet via skatteseddelen. Da forventes det noe tilbake, og politikerne legger premisser for dette gjennom kulturpolitikken.

Folkekirken som arena og aktør for kultur

Den norske kirke er en slik offentlig støttet organisasjon. Det foreligger derfor store forventinger til kirkens kulturvirksomhet fra regjerende myndigheter. «Folkekirkens framtid er nært knyttet til at kirken kan framstå som en troverdig kulturaktør og medspiller.» stod det f.eks. å lese i statsbudsjettet for 2009 da kirken fikk midler til kulturrådgiiverstillinger nasjonalt og regionalt¹. Selv har kirken bekreftet at den vil være en offensiv kulturbærer hvor kulturvirksomhet inngår i dens kjerneoppgaver².

Kulturutredning 2014 løfter frem at kirken var en sentral aktør som utviklet og preget norsk kulturliv under nasjonsbyggingen etter bruddet med Danmark i 1814. Utredningen peker også på hva kirken kan bidra med i dag i kraft av å være en landsdekkende kirke med tilstedeværelse i alle landets kommuner. Den understreker f.eks. at kirkens kulturvirksomhet bør ha en funksjon i lokalsamfunnets kulturliv sammen med bibliotek og fritidsklubber. Disse tre aktørene er sentrale institusjoner i den kulturelle infrastrukturen som også omtales som den kulturelle grunnmuren³.

Kirken er også i dag en vesentlig aktør i norsk kulturliv. Årlig⁴ besøker 1,7 publikummere kirken på dens 14 315 kulturarrangement. Bak disse arrangementene står 16 755 frivillige sammen med 863 kirkemusikere. Det er 1 615 kor for barn, unge og voksne i kirken. Tilsammen har de ca. 33 000 medlemmer. I front og driver av disse korene står menighetens kirkemusiker.

Som arena for kunst og kultur, befinner kirken seg blant de fremste aktørene landet. I 2009-2010 var kirken den arenaen som hadde økt mest de siste fem årene. En drøy håndfull år senere svarte 97 % av de spurte menighetene at de hadde hatt økt eller hatt samme aktivitet som før. Til sammenligning hadde kulturhus et skår på 90 % her og samfunnshus 82 %. Kirken troner også høyt på engasjement av utøvende kunstnere. Hele 92 % av menighetene svarer at de har engasjert flere eller samme

---

¹ St.prp. nr 1, 2008-2009 side 65.

² KM 07/05 vedtak 1 og KM 11/18 vedtak 1.

³ NOU 2013:4 *Kulturutredning 2014* side 28 og 312.

⁴ Tallene er hentet fra kirkestatistikken for 2019.

antall utøvende kunstnere enn for fem år siden. Det er det samme som bibliotekene svarer⁵.

Kulturpolitiske premisser

Hva som besluttes nasjonalt og regionalt innen kulturpolitikken, har konsekvenser for det lokale kulturlivet. Det er viktig at kirken er til stede i de nettverk, fora og arenaer hvor lokal kulturpolitikk utformes slik at man får nødvendig informasjon om hvordan kulturpolitikken forvaltes i sin egen kommune.

Kulturloven § 1. Føremål

Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmaktens ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk.

Fremover vil arbeidet for å fremme et mangfoldig kulturliv stå sentralt. Det gjelder både for utøver, innhold og bruker. I tildelingsbrevet til Norsk kulturråd, som har ansvar for å iverksette et langsiktig mangfoldsarbeid, står det bl.a.:

«For å sikre relevans og representativitet i kulturlivet må kunst- og kulturinstitusjonene arbeide aktivt for å nå ut til nye grupper med sitt tilbud. Institusjonene må rekruttere fra hele befolkningen for å nå målet om å skape kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet som er tilgjengelig for alle. Kulturelt mangfold kan forstås som et inkluderende kulturliv som kommer til uttrykk gjennom et mangfold av sosial og kulturell bakgrunn, kjønn, funksjonsevne, religion, seksuell orientering, etnisitet, nasjonalitet og alder. Det må rettes særlig oppmerksomhet mot å inkludere samfunnsgrupper som er underrepresenterte i kulturlivet, både som utøvere og kulturarbeidere og som brukere av kulturtilbud.

Kunst- og kulturinstitusjonene må utvikle egne strategier for å medvirke til økt relevans og representativitet i kulturlivet. I dette ligger også at institusjonene skal vurdere sitt eget handlingsrom for å medvirke til at kunst- og kulturuttrykk til samer og nasjonale minoriteter i større grad kan bli en del av kulturlivet i hele Norge.»⁶

Hvordan svare på en kulturpolitisk invitasjon?

Invitasjonen til å bidra til et mangfoldig kulturliv bør kirken ta imot med åpne hender da den er i tråd med kirkens egen intensjon som kulturaktør. En måte man aktivt kan bidra til dette på er å legge til rette for at kirken som kulturarena, er å bli sertifisert med *Tilgjengelighetsmerket*⁷. Et annet tiltak er å vedta og opplyse om at man aksepterer ledsagerbevisordningen på kirkens billetterte kulturarrangement⁸.

⁵ Tallene er hentet fra *Kulturarenaer 2016: Kartlegging av kulturaktiviteter i norske kommuner* utført av Uni Research Rokkan-senteret rapport 12-2016.

⁶ Fra Norsk kulturråds dokument: *Et kunnskapsbasert og langsiktig mangfoldsarbeid* side 6.

⁷ Se mer informasjon her: <https://www.tilgjengelighetsmerket.no/>

⁸ Se mer informasjon her:

https://www.bufdir.no/nedsatt_funksjonsevne/ledsagerbevis/soke_om_ledsagerbevis/

Når arenaen så er gjort tilgjengelig for alle, hvordan kan kirken som aktør bidra til et mangfoldig innhold og et mangfold av utøvere? Foruten å være en tydelig “stemme” i dagens kulturuttrykk, har kirken et særskilt ansvar for å forvalte og fornye den kirkemusikalske arven og kirkebyggenes kulturarv gjennom kulturarrangement som er i tråd med Norsk kulturråds oppdrag om relevans og representativitet av kulturuttrykk og kulturaktører.

Et unikt rom – et unikt møte

Kirkerommet inviterer til et annet møte mellom mennesker og kulturopplevelser enn hva et kulturhus, teater eller konserthus gjør. Både publikum og utøvere etterspør slike møteåunkt. Her har hvert kirkerom sin lokale historie og særegne forankring i stedets tros- og lokalsamfunnsliv. Som eier av et så unikt rom som kirkerommet er, ligger det et samfunnsoppdrag i å gjøre dette relevant for utøvere og publikum. Slik bidrar kirken også til en mangfoldig representativitet av aktører.

Samfunnsoppdrag

Kunst og kultur av høy kvalitet i kirken der for er og bor

Den norske kirke er en arena og en aktør i det allmenne kulturliv. I kraft av å være landets folkekirke skal kirken bidra til at kunst og kultur av høy kvalitet blir tilgjengelig for alle.

Kirkebyggende skal være en åpen arena for utøvere og publikum og slik bidra til et mangfold av kunstneriske uttrykk.

Litteratur

Remlov, Tom (2012): Å finne sin plass. En ny tid for europeiske kulturorganisasjoner. *Samtiden*, (1), side 92-99.